

Letna konferenca angleških visokošolskih učiteljev, bodočih učiteljev in didaktikov zgodovine

»Values in History Teacher Education and Research«

Coleraine, 7.–9. julij 2001

Letne konference (*Standing Conference of History Teacher Educators*), ki je bila v Coleraine, na Severnem Irskem, od 7. do 9. julija 2001, se je udeležilo 29 udeležencev, med katerimi so bili poleg Britancev, tudi po en predstavnik iz Malte, dva iz Južne Afrike, en iz Združenih držav Amerike in en iz Slovenije.

Coleraine (86 km od Belfasta, 5 km od severne obale), leži ob reki Bann, v okraju Londonderry na severu Severne Irske in ima ok. 20 000 prebivalcev. V Coleraine je tudi eno od štirih univerzitetnih središč univerze Ulster (Coleraine, Belfast, Jordanstown in Magee Colle v Londonderry), ki je bilo ustanovljeno leta 1965. V tem univerzitetnem središču je bilo srečanje visokošolskih učiteljev zgodovine, ki usposablja bodoče učitelje zgodovine za poučevanje v srednjih šolah (od 11. do 18. leta) v Veliki Britaniji.

Program je bil razdeljen v dva sklopa, prvi sklop so bila predavanja didaktikov in raziskovalcev v visokem šolstvu, drugi sklop pa so bile kratke predstavitve udeležencev.

Prvi dan je imel predavanje Dan McCall (Šolski inšpektorat na Severnem Irskem), ki je predstavil zidne poslikave na Severnem Irskem kot primer zgodovine Irske in Severne Irske ter kot primer vizualne vojne na cestah med katoliki in protestanti.

Drugi dan sta Alan Smith in Armel Gallagher (Univerza Ulster) predstavila poučevanje vrednot (demokracija, človekove pravice, državljanstvo) in njihov vpliv na izobraževanje bodočih učiteljev na Severnem Irskem (uporaba motivacije, vživljanje v preteklost, odprtost raziskovanja, izkušensko učenje, moralno razmišljanje itd.). Joke van der Leeuw-Roord je bila povabljen, da predstavi evropsko organizacijo učiteljev zgodovine *Euroclio* in poučevanje zgodovine iz evropskega vidika. Predstavitve je potekala na podlagi ankete evropskih učiteljev in učencev.

Tretji dan je Hilary Claire (Oxfordska univerza) predstavila pomen šol za razvijanje vrednot kot so državljanska kultura, aktivna vloga državljana, razvijanje odgovornosti in zaupanja v družbi, spoštovanje različnosti v britanski družbi.

Anna Disney (Univerza Nottingham Trent) je predstavila svojo raziskavo, kjer je ugotovila pomembnost povezovanja znanja zgodovine in zgodovinskega raziskovanja z vsebino izobraževanja učiteljev. Raziskava je pokazala, da pedagoške in zgodovinske metode raziskovanja vplivajo na razvoj sposobnosti raziskovanja zgodovinske vsebine. Študentje, ki nimajo veliko izkušenj s pedagoškim raziskovanjem in tudi malo zgodovinskega znanja, lahko v enem letu s pomočjo samostojnega raziskovanja lokalne zgodovine, razvijejo sposobnosti zgodovinskega raziskovanja. Ugotovila je tudi, da je potrebno, da je učitelj, ki poučuje zgodovino, tudi razmišljajoči praktik in zgodovinski raziskovalec.

Alan McCully (Univerza Ulster) in Keith Barton (Univerza Cincinnati) sta v empirični raziskavi z naslovom Nacionalna identiteta in učni načrt na Severnem Irskem, ugotavljala ideje in prepričanja učencev v starosti od 12. do 15. let na Severnem Irskem. S pomočjo intervjujev sta ugotovila, da učenci povezujejo zgodovino z dediščino, s prostorom in družbo. Učenci tudi menijo, da bi morala šola pomagati razumeti sodobni konflikt na Severnem Irskem (iz verskega, politične in družbenega vidika).

Richard Dargie (Univerza Edinburgh) je predstavil različne politične zemljevide v atlasih, ki so jih uporabljali v nemških šolah od leta 1919 do 1990 v povezavi z nemško in evropsko zgodovino. Zemljevide je dobil v nemškem inštitutu Georga Eckerta v Braunschweigu.

Sama sem predstavila vlogo predmeta zgodovine v osnovnih in srednjih šolah ter začetno izobraževanje v Sloveniji. V prvem delu sem predstavila slovenski šolski sistem, cilje in vsebino zgodovi-

ne v osnovni in srednji šoli ter razvoj poučevanja zgodovine v zadnjih letih. V drugem delu sem predstavila program zgodovine na Filozofski fakulteti s poudarkom na programu predmeta Didaktika zgodovine. V tretjem delu pa sem predstavila pomen individualnih konzultacij kot alternativni način dela s študenti pri predmetu Didaktika zgodovine.

Prispevki vseh predavanj in predstavitev bodo objavljeni v posebni izdaji: *Standing Conference of History Teacher Educators in the United Kingdom*, ki bo pripravljena za naslednjo konferenco v Edinburghu julija 2002. Številne informacije o HTEN v Veliki Britaniji pa se lahko dobijo tudi na naslovu: www.hten.org.uk.

V Veliki Britaniji morajo učitelji, ki poučujejo učence od 11. do 18. leta, končati visokošolski program iz predmeta zgodovina in enoletni program oz. kurz podiplomskega pripravljavanja na poučevanje (36 tednov), ki se imenuje PGCE (*Postgraduate Certificate of Education*). Za podiplomski program je odgovorna vladna agencija, ki se imenuje *Teacher Training Agency* (<http://www.canteach.gov.uk/>).

Če se diplomanti odločijo, da bodo postali učitelji zgodovine, lahko izberejo tri različne možnosti podiplomskega izobraževanja. Prva možnost je poučevanje učencev od 3. do 11. leta starosti (zgodovina od 5. leta naprej), druga možnost je poučevanje učencev od 7. do 14. leta starosti in tretja možnost je poučevanje učencev od 11. do 18. leta starosti. Potem morajo poslati prošnjo na izbrano visoko šolo ali univerzo. Izbrani so lahko šele po intervjuju z visokošolskim učiteljem bodočih učiteljev.

Enoletni tečaj sestavlja teoretični del, ki se odvija na univerzi oz. pedagoških visokih šolah (približno ena tretjina, 12 tednov) ter praktični del, ki se odvija na šolah (približno dve tretjini, 24 tednov). Povezava med univerzami oz. visokimi šolami ter osnovnimi in srednjimi šolami je zelo pomembna in dobro organizirana.

Podiplomski program za bodoče učitelje zgodovine vsebuje poznavanje in razumevanja predmeta, načrtovanje, poučevanje in organizacijo dela v razredu, ocenjevanje, spremljanje razvijanja sposobnosti pri učencih itd. Vsebina teoretičnega dela se navezuje na predmetne sposobnosti in sposobnosti poučevanja, vlogo in vsebino zgodovine v učnih načrtih in srednješolskih izpitih, delo v muzejih in na terenu ter na evalvacijo in razmišljanje o lastnem delu ter tudi na medsebojno izmenjavo izkušenj. Bodoči učitelji morajo znati uporabljati znanje predmeta v razredu, načrtovati učenje zgodovine, izbrati učno vsebino, uporabljati pisne in vizualne vire, smotrno uporabljati informacijsko-komunikacijsko tehnologijo in tudi ocenjevati napredek učencev. Ravno tako pa morajo poznati tudi individualne značilnosti učencev in načrtovati učne cilje v skladu z učnimi načrti. Za vsebine teoretičnega dela so odgovorni visokošolski učitelji, ki so ponavadi izkušeni učitelji, pisci učbenikov ali didaktiki. Delo poteka v obliki predavanj, seminarjev in konzultacij ter medsebojnih izmenjav idej, izkušenj in učil.

Vsebina praktičnega dela, ki se odvija na šolah je v rokah izkušenega učitelja – mentorja, ki spremlja napredek bodočega učitelja ter svetuje pri načrtovanju učnih ur. Bodoči učitelj hospitira še posebej na začetku in na koncu svoje prakse, piše zapisnike, komentarje in razmišljanja, dolgoročno in kratkoročno načrtuje priprave, pripravlja učila, poučuje različne razrede, evalvira svoje učne ure (napredovanje znanja in razumevanja pri učenju in učne rezultate) ter razmišlja o lastnem napredku pri poučevanju.

Bodoči učitelji morajo opraviti tri obveznosti oz. naloge, ki se ocenjujejo. Prva naloga vsebuje vprašanja o učinkovitem učenju in poučevanju, druga naloga se nanaša na vlogo jezika v razredu, tretja naloga pa se nanaša na načrtovanje pedagoškega dela in spremljanje napredka učencev. Tako *Qualified Teacher Status* v Veliki Britaniji zahteva, da morajo imeti britanski učitelji ustrezno znanje o predmetu, o jeziku in ustrezne sposobnosti poučevanja. Ravno tako pa morajo znati uporabljati informacijsko-komunikacijsko tehnologijo, ovrednotiti in stalno izboljševati svoje delo v razredu. Glavni namen podiplomskega programa je, da postanejo bodoči učitelji razmišljajoči praktiki, ki spremljajo lasten napredek, se znajo prilagajati in izboljševati pedagoško delo.

Če primerjamo izobraževanje angleških bodočih učiteljev zgodovine z izobraževanjem bodočih učiteljev zgodovine v Sloveniji, potem lahko ugotovimo, da se slovenski študentje oz. bodoči učitelji zgodovine seznanijo s teorijo in tudi prakso pedagoškega dela oz. didaktiko zgodovine že v 4. letniku (120 ur) na Filozofski fakulteti v Ljubljani ali v 3. in 4. letniku (90 ur) na Pedagoški fakulteti v Mariboru. Teoretični del sicer prevladuje in se vsebinsko letno dopolnjuje v skladu z razvojem splošnih in specialnih didaktik, praktični del pa je krajši (manjše število hospitacij in nastopov in krajša pedagoška praksa na šolah).

Čeprav slovenski bodoči učitelji – študentje pričakujejo že veliko od predmeta didaktike zgodovi-

ne, še posebej veliko praktičnih izkušenj in začetno gotovost za delo v razredu, se morajo zavedati, da morajo po diplomi opraviti enoletno pripravništvo na osnovni ali srednji šoli (10 mesecev), ki vključuje praktično delo in temelji na skupnem delu učitelja mentorja in pripravnika ter bi ga lahko primerjali s praktičnim delom podiplomskega izobraževanja bodočih učiteljev v Veliki Britaniji. V času pripravništva je izrednega pomena tudi teoretično znanje, ki ga osvojijo v času študija, tako da lažje organizirajo delo v razredu, uporabljajo različne oblike in metode poučevanja in učenja ter se usposablajo za samostojno poučevanje. Seveda pa morajo tudi stalno analizirati svoje delo oz. praktične izkušnje in poskušati izboljšati pedagoško delo. V okviru enoletnega pripravništva pa morajo pripravniki opraviti tudi izpit iz predpisov ustavne ureditve Republike Slovenije, iz predpisov pedagoške dokumentacije in iz poznavanja slovenskega jezika kot jezika pedagoške komunikacije. Oceno usposobljenosti učitelja za samostojno poučevanje pa poda učitelj – mentor. (*Pravilnik o pripravništvu in o strokovnem izpitu strokovnih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja. Uradni list SRS, št. 30/96.*)

Tudi Svet Evrope je začel s projektom evalviranja in spremljanja izobraževanja bodočih učiteljev zgodovine ter spremljanja dela visokošolskih učiteljev zgodovine pri članicah Sveta Evrope. Tako se informacije o angleškem sistemu izobraževanja nahajajo v: *Sinclair, Y, McLaughlin, M. (1998). How secondary history teachers are trained in England. V: Initial training for history teachers in thirteen member states of the Council of Europe. Contributions to the seminar. Vienna, Austria, 19.–22. April 1998. Council for Cultural Co-operation, str. 41–44.*

Konferenca v Coleraine se je ravno končala, ko so se 12. julija začeli tradicionalni pohodi protestantskega Oranskega reda v spomin na zmago protestantskega kralja Viljema Oranskega nad katoliško vojsko leta 1690 in s tem tudi številni nemiri, ki jih vsako leto sprožijo številne protestantske skupine (npr. Ulsterski borci za svobodo ali Sile ulstrskih prostovoljcev) ter tudi katoliške skupine v številnih mestih na Severnem Irskem.

Danijela Trškan

Mednarodna znanstvena konferenca »Govorica nasilja«

Koper, 11. – 13. oktober 2001

V Kopru se je od 11. do 13. oktobra 2001 odvijala mednarodna konferenca z naslovom »Govorica nasilja«, ki je bila organizirana s strani Zgodovinskega društva za južno Primorsko in Znanstvenega-raziskovalnega središča Republike Slovenije v Kopru. O nasilju in njegovih manifestacijah skozi zgodovino naj bi spregovorili raziskovalci iz Slovenije, Hrvaške, Italije in Združenih držav Amerike. Največ predavateljev, napovedanih jih je bilo kar šestinpetdeset, je prihajalo iz vrst zgodovinarjev, da pa bi se tega pojava lahko lotili čimbolj interdisciplinarno, so s svojimi prispevki sodelovali tudi sociologi, socialni antropologi in lingvisti.

Predavatelji so nas skozi svoje referate vodili v različne smeri. Tako smo se na potovanju skozi čas in prostor dotaknili tudi različnih družb in njihovih institucij, ideologij, verskih skupnosti, marginalnih skupin in posameznikov, sledili smo razvoju najrazličnejših idej ter bili priča dogodkom, ki so se raziskovalcem zdeli še posebno pomembni za razumevanje sedanjosti.

Zaradi tako širokega spektra najrazličnejših naslovov referatov so se organizatorji odločili, da simpozij razdelijo na pet sklopov. V prvem sklopu z naslovom »Prikazi nasilja« so avtorji predstavljali manifestacije nasilja ter poskušali izluščiti njihove vplive na kasnejše dogajanje. Srečali smo se z utopičnimi predstavami, ki jih je plemstvo imelo o križarskih vojnah, z zakulisjem viteških ugrabitev plemenitih gospa, s specifično obravnavo dvobojev, z grozotami Kandijskih vojn v Dalmaciji, nato pa še z opisom nasilja v novem veku ter dvajsetem stoletju.

Drugi sklop je obravnaval »legitimnost nasilja«. Posvetil se je predvsem odnosu med posameznikom, ki je pravkar prekršil določena družbena pravila in družbo, ki si je vzela pravico, da ga je preko svojih institucij zato kaznovala. Seznanili smo se, kako so te institucije delovale v Dubrovniku, Benetkah, Pulju in Pazinski grofiji, na Sardiniji ter drugod po Evropi. Na ta način je vzporedno nastajala